Mullsjö Kommun

VT 2020

"Poesi passar så bra för barn att skriva! Det är lätt, det går fort och ändå går det att säga hur mycket som helst. För en dikt kan se ut hursomhelst, man behöver inte följa några regler alls!"/Mårten Melin, poet

Hur kan vi arbeta med poesi?

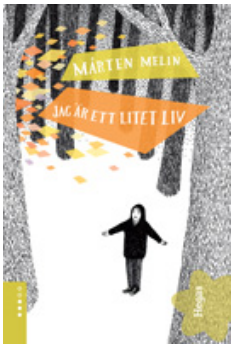

Förskoleklass till årskurs 9

När?

Här kommer idéer om hur vi kan arbeta med poesi. Bra att veta: 21 mars är det Världspoesidagen, World Poetry Day instiftat av Unesco. Vi kan fira Världspoesidagen på fredagen den 20 mars eller på måndagen den 23 mars. Vi kan också läsa och skriva poesi under en längre tid i samband med denna dag, då det passar laget.

Hur?

För att få en känsla av vad poesi och dikt är, så är det toppen att starta med att eleverna får lyssna på och läsa flera dikter tillsammans, förslagsvis i början på varje lektion under någon vecka, eller längre tid. Vi badar i poesi. Vi högläser dikter, känner rytmen tillsammans, hänger upp dem i klassrummet. Ett förslag är "Dikttoppen", då man röstar fram veckans vinnande dikt.

Eleverna kan ju skriva dikt om precis vad som helst, om något man har läst, upplevt eller kopplat till fakta i något ämne. Man kan också härma en dikt och byta ut ord i en dikt. Se fler förslag här nedan.

En idé är att arbeta med poesi utifrån de 17 globala målen, sustainable poetry. Eleverna får skapa en dikt som kopplas ihop med ett eller flera av FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling: https://www.globalamalen.se/

Fler tips och länkar:

- https://sustainablepoetry.se/inspiration-hallbar-utveckling/
- https://sustainablepoetry.se/om-projektet/

Här är förslag på hur eleverna kan skriva poesi

1. Dikter med startmening hämtad från en text eller en dikt. Det blir en upprepning i början av varje rad, en anafor.
2. Samla ord du gillar inom ett område. Stryk under orden du gillar extra mycket och upprepa dem i dikten. Starta och avsluta med samma ord. Känn rytmen. Illustrera.

3. Heartmaps, ett sätt att samla sina tankar utifrån olika startmeningar. Olika är bra… Jag blir glad när… Jag är tacksam för… Det här vill jag förändra… Hjärtkartan kan sedan bearbetas till en dikt. Bläddra i boken Heartmaps:

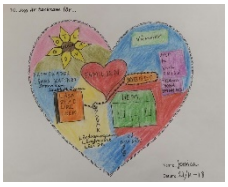

https://issuu.com/smakprov/docs/9b13e0e1d6e3bbd4b640620c9a61fc35ff8f4babVad är heartmaps?
:https://www.facebook.com/noklaromedelak46/videos/1280546475379789/?ref=tahoe

Se förslag på en lektion utifrån en heartmap:
https://lektionsbanken.se/lektioner/heartmaps-skriva-dikter/

4. Länkdikter: Sista ordet i varje rad blir det första ordet i nästa rad.
   Min katt är snäll och svart
   Svart som natten
   Natten med måne och stjärnor
5. Cirkeldikt: Första och sista raden är likadan.
   Jag vill att du ska se mig
   Jag vill gärna leka med dig
   Du är snäll och fin
   Jag vill att du ska se mig
6. I lärarhandledningen ”Livsviktig poesi” av Josef Sahlin kan vi hämta inspiration och kunskap om flera olika sorters dikter. Läs mer här:
   https://lektionsbanken.se/planeringar/livsviktig-poesi-skriva-dikter/
7. Dikter som är resultatet av att man skurit ner orden i en berättelse, se tips här:
   http://skrivarkulan.blogspot.com/2006/02/frsta-dikterna.html
8. Black out poetry i engelskan:
   https://miasklassrum.wordpress.com/2015/05/29/blackout-poetry-peoesi-som-engagerar/
   Black out poetry i svenskan:
   https://www.youtube.com/embed/S3inslyoUb4?feature=oembed
   https://tidningengrundskolan.se/kreativt-klassrum-med-blackout-poetry/

9. Cut up poesi, ett sätt att skapa dikt av ord som redan finns. Ett exempel från årskurs 9:
   https://oppetklassrum.wordpress.com/2016/04/21/cut-up-poesi/
10. Fakta före dikten, se Anne-Marie Körlings idé. Vi kan inspireras av Anne-Maries exempel om ”Ängen” som kan appliceras på andra teman.
    http://korlingsord.se/archives/41227
11. En droppe regn på min hand… en regndikt, idé A-M Körling. Läs mer här:
    http://korlingsord.se/archives/31737
12. Vad är utmärkande för en dikt? Bra tankar i korthet här:
    https://www.polarbibblo.se/skriva/poesi/poesi_prosa_och_poesi.php
    - I en dikt
    - är varje ord
    - viktigt.
    - Raderna är ofta
    - korta
    - och ojämna

Poesi = dikt Prosa = berättelse

13. Vad kan en dikt handla om? Bra tankar och inspiration här:
    https://www.polarbibblo.se/skriva/poesi/poesi_vad_ska_en_dikt_handla_om.php
    - Dikter kan handla om precis vad som helst
    - Ibland känns det som att lägga ett pussel med ord
14. Enkla snabbskrivna dikter med 11 ord, så kallade elvingar. De kan göras i alla åldrar. Se exempel här på olika versioner:
    https://www.barnensbibliotek.se/Skriv/Elvingar/tabid/1152/Default.aspx
    https://camillajoensson.wordpress.com/2015/04/22/supersnabba-dikter/
    http://lillaskolbiblioteksbloggen.blogspot.com/2017/03/svart-liten-spindel-poesidag-i-arskurs-3.html
    http://skrivarkulan.blogspot.com/2006/02/elvlingar.html

15. Bokryggspoesi eller boktitelpoesi. Låt eleverna välja ut några titlar på böcker med hjälp av böckernas bokryggar. Titlarna blir till en dikt. Tag kort på bokryggarna lagda i den ordning som dikten ska läsas.
16. Så här jobbade Sandra Gunnarsson med kollegor VT 19:
    a. Start för att skapa inspiration: Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=UuMg-akvA-g (Björn Gustavsson läser dikt i mellanakten på Melodifestivalen)
    b. John Lundvik To late for Love. Är det en dikt?
    c. Vi skriver Blackout poetry utifrån vår högläsningsbok.
    d. Vi läser olika typer av dikter och analyserar form och innehåll (dikter som rimmar, dikter med upprepningar, poetiska texter i obunden form och ev. Haikudikter)
    e. För att utveckla elevernas målande språk arbetar vi med metaforer och liknelser
    f. Barnen skriver egna upprepningsdikter utifrån poesihjärtan.
    g. Barnen skriver egna dikter i valfri form utifrån poesihjärtan.
    h. Nu är det dags att framföra sin egen eller någon annans dikt. Innan de framför tittar vi på olika exempel på youtube hur dikter kan framföras och tränar så klar😊
    i. Förhoppningsvis hinner vi också koda dikter på datorn. http://fabelmakaren.se/2019/03/15/koda-i-sprakundervisningen/
17. Här är ett reportage från årskurs 4 i Piteå, om deras arbete med poesi:
    https://www.pt.se/barn/diktbok-ska-locka-till-lasning-8796423.aspx
    Mårten Melins bok: Jag är ett litet liv. Den handlar om vänskap, känslor, hamstrar och hundar.

18. Måla på dikten!:
    https://lappkullan.se/2017/02/15/mala-dikten-pa-dikten/
19. Läraren Sara Persson ger goda råd om att arbeta med poesi tillsammans med nyanlända elever:
    https://tidningengrundskolan.se/poesin-oppnar-spraket/

20. Läraren Jessica Mellgren arbetar mycket med poesi. Här är flera tankar. Sök gärna vidare på hennes blogg för fler exempel. Skriv poesi eller dikt i sökrutan.
    https://jessicamellgrenblog.wordpress.com/2018/12/12/poesins-mojligheter/